

CONCEPTADVIES WERKGROEP ONAFHANKELIJKE ADVISERING

DATUM 13 maart 2023
VAN Jan de Poorter
AAN Werkgroep Onafhankelijke advisering
TELEFOONNUMMER +31642600132
TEAM SRO

Aanleiding

In 2021 is afgesproken om medio 2022 een werkgroep in te stellen waarin Provinciale Staten (PS), Gedeputeerde Staten (GS), ambtelijke organisatie en griffie zijn vertegenwoordigd. De werkgroep is gevraagd eind 2022 een advies uit te brengen over de toekomstige mogelijke rol en positie van onafhankelijke advisering op het gebied van de (fysieke) leefomgeving voor GS en PS, mede in het licht van de aanstaande invoering van de Omgevingswet. Dit werkgroep-advies wordt aan de nieuwe Staten aangeboden na installatie in maart 2023. PS zullen uiteindelijk een keuze maken over de gewenste adviesstructuur.

Werkwijze en vraagstelling

In oktober 2022 is een werkgroep samengesteld, bestaande uit een afvaardiging vanuit:

- Provinciale Staten, met daarin een vertegenwoordiging van zowel coalitie- als oppositiepartijen;
- Gedeputeerde Staten, via de Commissaris van de Koning en de gedeputeerde Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingswet en Energietransitie en Klimaat;
- ambtelijke organisatie; en
- griffie van Provinciale Staten.

De werkgroep heeft in haar eerste bijeenkomst de volgende onderzoeksvragen vastgesteld:

1. Wat voor invloed heeft de Omgevingswet op de behoefte aan, en de invulling van, onafhankelijke advisering?
2. Wat is de rol van onafhankelijk advies? Welke toegevoegde waarde wordt beoogd aanvullend op de eigen organisatie en projectmatige externe adviezen die in opdracht van programma's worden gerealiseerd?
3. Welke waarde in de huidige advisering willen we behouden? Waar hebben we geen of minder behoefte aan? Wat ontbreekt en wat willen we versterken? Wat is de gewenste kwantiteit en vorm van gevraagde en ongevraagde advisering richting PS en GS?
4. Wat is de reikwijdte van de gewenste advisering; wat wordt onder het begrip (fysieke) leefomgeving verstaan? Nieuwe of actuele opgaven op het gebied van de leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit die op provinciale schaal om een antwoord vragen. Verken in de werkgroep de thematiek van onafhankelijke advisering.
5. Welke invulling krijgt onafhankelijke advisering in de organisatiestructuur? Welke verwachtingen zijn er van onafhankelijk advies en welke middelen en ondersteuning horen daarbij? Wat zijn hier de juridische en financiële consequenties van?
6. Hoe is een onafhankelijke advisering geborgd? Hoe komen we tot een goede balans tussen onafhankelijkheid, out of the box en vernieuwing ten opzichte van praktisch en toepasbaar?

De werkgroep is in totaal drie keer bijeengekomen. In de eerste bijeenkomst is na een ambtelijke toelichting het gesprek gegaan over de eerste beelden van de werkgroep bij bovengenoemde vragen. Ook heeft de werkgroep geïnventariseerd welke nadere informatie of verdieping nodig was om de vragen te kunnen beantwoorden. In de tweede bijeenkomst is de directeur van BrabantAdvies uitgenodigd voor het geven van een toelichting van de werkwijze in de provincie Noord-Brabant. Vervolgens is er een ambtelijke toelichting gegeven op de gestelde nadere informatieverzoeken en is de werkgroep nader ingegaan op de beantwoording van de onderzoeksvragen. In de derde bijeenkomst hebben de voorzitter van de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) een reactie gegeven op de impressie van de eerste bijeenkomst van de

werkgroep. Tevens heeft de werkgroep gereageerd op de eerste conceptversie van dit advies. De voorliggende versie is de definitieve versie.

Analyse huidige situatie

Op basis van artikel 9.1 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.41 van de Wet Milieubeheer is er een verplichting voor de provincie om respectievelijk een planologische commissie ten behoeve van het overleg over en de coördinatie van zaken betreffende provinciaal ruimtelijk beleid en een provinciale milieucmissie in te stellen. Deze commissies worden door PS en GS vooraf gehoord over maatregelen en plannen, die van betekenis zijn voor het provinciale milieubeheer. De Provinciewet creëert de mogelijkheid een commissie in te stellen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet komen de bepalingen uit de Wet ruimtelijke ordening en de Wet Milieubeheer te vervallen. Daarmee is het instellen van onafhankelijke advisering facultatief geworden.

Op basis van de wettelijke verplichtingen werkt de provincie op dit moment met een PCL en een PARK. De PCL stemt haar werkprogramma af met de PARK. De PCL en de PARK adviseren regelmatig over dezelfde thema's, maar hebben ieder een andere expertise en invalshoek. Bij de PCL ligt de nadruk op het maatschappelijk afwegingskader en het sociaal-economisch, ruimtelijk en bestuurlijk perspectief. De PCL werkt agenderend, verdiepend, losmakend en levert tegenspraak. Bij de PARK ligt de nadruk op integraal ruimtelijk ontwerp, ontwerpend onderzoek, verbeelding en inspiratie, inclusief concrete projecten.

De PCL bestaat uit een voorzitter en negen leden (waarvan één stoel wordt gereserveerd voor jonge onderzoekers) en wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris (0,7 fte). Naast deze ambtelijke ondersteuning is er jaarlijks een budget beschikbaar van € 42.000. Dit budget wordt gebruikt voor de presentiegelden en onkostenvergoedingen voor leden (ca € 30.000). Wat overblijft wordt ingezet worden voor communicatiemiddelen, vergoedingen voor sprekers, en dergelijke.

De huidige PARK is benoemd tot 1 december 2023. De PARK heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd op basis van het vertrouwen dat de PARK zijn ontslag indient bij beëindiging van de benoemingstermijn. Er is geen sprake van een instellingsbesluit dat een maximum stelt aan de benoemingstermijn. Er is een jaarlijks budget van € 170.000,- beschikbaar dat de PARK besteed aan inhuur van bureaus om hem te ondersteunen in advisering.

PCL

Uit de Tussentijdse Evaluatie van de PCL uit 2021 komt naar voren dat er veel belang wordt gehecht aan een onafhankelijke commissie van deskundigen die de provincie scherp houdt en zorgt voor 'tegenspraak' en 'tegenmacht'. In zijn algemeenheid werd de bruikbaarheid en toepasbaarheid als wisselend ervaren. De adviezen zijn vaak op een bepaald abstractieniveau. Bij sommige onderwerpen is dit passend en in combinatie met een goede timing goed toepasbaar en bruikbaar. Bij andere onderwerpen werden soms de concreetheid en toepasbaarheid in de dagelijkse ruimtelijke praktijk gemist. Dit punt speelde bij PS en in iets mindere mate ook bij GS/organisatie. Daarnaast werden de adviezen de laatste periode regelmatig als minder vernieuwend ervaren. Juist scherpheid en vernieuwing zijn belangrijk om discussie op te roepen ('het mag schuren'). De belangrijkste succesfactoren bij de advisering zijn volgens de afvaardigingen van GS en PS ten tijde van de Tussentijdse Evaluatie:

- onafhankelijke positie gebaseerd op inhoudelijke deskundigheid;
- timing: aansluiten bij de beleidscyclus van het onderwerp;
- concrete toepasbaarheid in de dagelijkse ruimtelijke praktijk;
- scherpheid en voldoende vernieuwing.

Naar aanleiding van de Tussentijdse Evaluatie is een aantal stappen gezet om hierin verbeteringen aan te brengen.

Wettelijk kader

De huidige benoemingsperiode loopt tot 25 september 2023. In het instellingsbesluit is opgenomen dat leden en voorzitter voor maximaal twee keer voor vier jaar benoemd mogen worden. Met uitzondering van de eerder dit jaar benoemde leden, kunnen conform dit instellingsbesluit de leden en voorzitter van de PCL niet worden herbenoemd.

PARK

Uit de [evaluatie van de PARK](#) kwam een sterk beeld ten aanzien van het belang van de PARK als instituut en de wijze waarop deze rol wordt ingevuld door Paul Roncken naar voren:

1. De PARK is een belangrijk instituut voor het provinciale functioneren. Om in de ingewikkelde Utrechtse context de besluitvorming op gebied van ruimtelijke kwaliteit goed vorm te geven, is het van belang dat er

kritisch wordt meegekeken, zowel ter inspiratie, ter voorbereiding ter ondersteuning en ter toetsing van de besluiten die worden genomen. De PARK speelt daarin een belangrijke rol, en daarbij worden verschillende functies benoemd:

- als creatief inspirator,
 - als professionele autoriteit,
 - als onafhankelijk mee-en dwarsdenker,
 - als critical friend: “de PARK heeft hij een formele relatie met GS, maar hij is nadrukkelijk een buitenboordmotor en hij moet ons bij de les houden en blinde vlekken herkennen en trends”.
2. De invulling van de rol van de PARK wordt in de breedte gewaardeerd. Dit gaat meer over de persoonlijke invulling van de functie door de huidige PARK.

Wettelijk kader

De PARK kan worden gezien als een eenkoppige adviescommissie op basis van artikel 82 van de Provinciewet.

Onderzoeksvragen

In deze paragraaf wordt per geformuleerde onderzoeksvraag het advies van de werkgroep aan de nieuwe PS gegeven.

1. *Wat voor invloed heeft de Omgevingswet op de behoefte aan, en de invulling van, onafhankelijke advisering?*

Wettelijk kader

PCL

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is recent uitgesteld tot 1 januari 2024. Op die datum vervalt de grondslag uit de Wro en WM, maar kan advisering gecontinueerd worden onder de Provinciewet. Nu de inwerkingtreding tot deze datum is uitgesteld, eindigt de benoemingsperiode vóór de datum dat de verplichting uit de Wro en de WM vervalt. Er bestaan daarom nu drie mogelijkheden:

- A. De PCL blijft werkzaam na 25 september 2023, er worden een nieuwe voorzitter en vier nieuwe leden geworven. Daarmee wordt voldaan aan de verplichting uit de Wro en de WM en wordt voldaan aan het instellingsbesluit;
- B. De PCL blijft werkzaam na 25 september 2023, de benoemingstermijnen worden in afwachting van een nieuwe adviesstructuur verlengd. Daarmee wordt voldaan aan de verplichting uit de Wro en de WM, maar niet aan het instellingsbesluit. Aangezien er geen belangen van derden gemoeid zijn met advisering door de PCL, kent dit geen juridische risico's.
- C. De PCL wordt opgeheven per 25 september 2023. Daarmee wordt niet voldaan aan de verplichting uit de Wro en de WM. Er is echter geen sanctie op het niet voldoen aan de wet op dit punt, er zijn meerdere provincies die thans ook al niet voldoen aan de wet.

De te kiezen optie hangt mede af van de vorm van onafhankelijke advisering die de Staten kiest. Daarbij geeft de werkgroep aan in bovenstaande keuze ook pragmatisch te willen zijn.

PARK

Er is geen rechtstreeks verband tussen de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de benoemingstermijn van de PARK. De PARK kan indien (wederzijds) gewenst worden verlengd indien noodzakelijk, maar kan ook worden stopgezet.

Algemeen

In de periode na de verkiezingen zal er enige tijd overheen gaan alvorens een nieuwe coalitie en een nieuw college van GS is gestart. Mogelijk bevat het coalitieakkoord afspraken over onafhankelijke advisering. Afhankelijk van de te kiezen vorm van advisering (geheel stopzetten, (deels) continueren oude structuur of nieuwe structuur) kost het meer of minder tijd de nieuwe situatie in te regelen. In geval van een nieuwe structuur die afwijkend is van (delen van) de huidige, dienen meerdere besluiten hiertoe (denk aan kaderstelling, maar ook aan instellingsbesluiten) voor GS en PS te worden voorbereid. Daarna dienen de personele invulling en eventuele andere randvoorwaarden (denk aan financiën) nog te worden geregeld en zijn daar besluiten voor nodig. Het opbouwen van een nieuwe structuur leidt zeer waarschijnlijk niet tot een werkzame adviesstructuur in 2023. Daarmee is duidelijk dat de start

van een nieuwe adviesstructuur zeker ligt na het einde van de benoemingsperiode van de PCL en mogelijk ook van de PARK.

De werkgroep concludeert dat de Omgevingswet *an sich* geen invloed heeft op de behoefte aan onafhankelijke advisering. Wel ziet de werkgroep dat de rol van de Staten ten opzichte van GS maar ook ten opzichte van de betrokkenheid van inwoners en belanghebbenden in het beleidsproces verandert en daarmee ook de behoefte aan de wijze van onafhankelijke advisering. De Staten stellen over het algemeen geen beleidsprogramma's meer vast, maar stellen wel de kaders voordat een beleidsprogramma tot stand komt.

Daarnaast komt de huidige adviesstructuur deels voort uit wat de wet voorschrijft. Nu is er de kans om na te denken over nieuw commitment en een structuur die beter past bij de behoefte. Daarbij ligt er ook nog altijd de keuze voor om te stoppen met onafhankelijke advisering.

2. Wat is de rol van onafhankelijk advies? Welke toegevoegde waarde wordt beoogd aanvullend op de eigen organisatie en projectmatige externe adviezen die in opdracht van programma's worden gerealiseerd?

De werkgroep concludeert dat onafhankelijk advies Provinciale Staten in positie kan houden, nu de rol van de Staten anders wordt onder de Omgevingswet. Onafhankelijk advies kan voor de Staten nuttig zijn bij de ontwikkeling en besluitvorming van nieuw beleidskaders; dan worden uitgangspunten vanuit Omgevingsvisie namelijk concreet. Door de Omgevingswet, maar ook door andere (beleids)ontwikkelingen op rijksniveau verandert de rol van de provincie en daarmee de behoefte aan wijze van onafhankelijk advies.

Op verzoek van de werkgroep is ook onderzocht of mogelijke adviesaanvragen die nu extern worden uitgezet en in de toekomst mogelijk uitgezet kunnen worden bij een nieuw onafhankelijk adviesorgaan. Deze vraag is niet goed te beantwoorden. Wel is er in algemene zin een onderscheid tussen onafhankelijk advies en externe advisering. Externe advisering betreft meestal de inhuur van een specialisme dat de provincie niet in huis heeft, het inhuren van capaciteit omdat er binnen de organisatie onvoldoende capaciteit beschikbaar is, of een combinatie van beiden. Daarbij geldt dat er een sterke opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie is. In algemene zin is onafhankelijke advisering geen vervanging van inhuur en advies onder opdrachtgeverschap van de provincie. Er zijn echter wel degelijk specifieke werkzaamheden binnen de provincie waarbij een onafhankelijke rol gevraagd wordt, veelal met activiteiten in het maatschappelijk veld. Daar zou onafhankelijk advies een rol kunnen spelen.

De toegevoegde waarde van onafhankelijk advies zit daarom primair op (of in de combinatie van) advisering inzake het samenbrengen van wetenschappelijke, maatschappelijke en/of politiek-bestuurlijke ontwikkelingen, inspireren en signalering van nieuwe ontwikkelingen en/of 'blinde vlekken'. Soms vanuit de politiek-bestuurlijke actualiteit en soms juist los van de alledaagse hectiek, kan het adviesorgaan aandacht vragen voor ontwikkelingen in Utrecht die om keuzes vragen.

In de werkgroep is ook de rol van participatie en de betrokkenheid van de inwoners besproken. Hier wordt door de werkgroep belang aan gehecht. Ook gezien het feit dat de Omgevingswet maakt dat de positie en betrokkenheid van inwoners en belanghebbenden in het beleidsproces verandert. Door de Staten is op 6 februari 2023 hiervoor de actualiteitenmotie [Democratische vernieuwing in/door de staat van Utrecht](#) aangenomen. Dit vraagstuk ligt buiten de scope van dit advies, uitgangspunt van onafhankelijk advies is dat leden er op persoonlijke titel zitting nemen en geen vertegenwoordigers zijn van (belangen)organisaties. Vormen van participatieraden zoals een burgerberaad kunnen aanvullend zijn op onafhankelijk advies.

3. Welke waarde in de huidige advisering willen we behouden? Waar hebben we geen of minder behoefte aan? Wat ontbreekt en wat willen we versterken? Wat is de gewenste kwantiteit en vorm van gevraagde en ongevraagde advisering richting PS en GS?

Leden van de werkgroep vinden op dit moment het onderscheid tussen PARK en PCL te onduidelijk. Men adviseert om meer slagkracht te organiseren door deze twee adviesorganen te bundelen. Daarbij wordt aangevuld dat de goede elementen van de PARK - de originele, vrije geest en ontwerpkracht - behouden moeten blijven. Het advies is om elementen te behouden, maar wel binnen de structuur van een nieuwe onafhankelijk adviesorgaan.

Inspireren als waarde wordt belangrijk geacht, maar daarbij is het van belang om beter aan te sluiten bij de actualiteit. De werkgroep adviseert daarom verder om te investeren in goede timing van de adviezen. Maak expliciete (informele) afspraken met provincie om onafhankelijk advies in te bedden in het werkproces van

bijvoorbeeld programma's en probeer onafhankelijk advies aan de voorkant daarvan te positioneren. Ook acht de werkgroep het van belang om een goede aansluiting te organiseren met de opdrachtgevers cq. ontvangers van de adviezen; neem hen in meer fasen van een traject mee.

4. *Wat is de reikwijdte van de gewenste advisering; wat wordt onder het begrip (fysieke) leefomgeving verstaan? Nieuwe of actuele opgaven op het gebied van de leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit die op provinciale schaal om een antwoord vragen. Verken in de werkgroep de thematiek van onafhankelijke advisering.*

De fysieke leefomgeving is een begrip uit de Omgevingswet. De definitie hiervan is hierin niet uitputtend gedefinieerd. In de wet staat een opsomming van onderdelen die in elk geval hieronder vallen: bouwwerken, infrastructuur, water, watersystemen, bodem, lucht, landschappen, natuur, cultureel erfgoed en werelderfgoed. De kaderstellende documenten voor de provincie Utrecht op het gebied van de fysieke leefomgeving zijn de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Daaronder en in samenhang met visie en verordening kent de provincie Utrecht programma's. Al deze zaken gaan over de fysieke leefomgeving. Daarmee bestrijkt de fysieke leefomgeving een groot deel van wat de provincie doet. De provincie Utrecht heeft in haar handelen impact op de fysieke leefomgeving en daarmee ook op haar inwoners, ondernemers en bezoekers.

Ruimtelijke kwaliteit is niet wettelijk gedefinieerd, maar de algemeen aanvaarde definitie van ruimtelijke kwaliteit is dat deze gaat over de gebruikswaarde voor (meerdere) functies, belevingswaarde voor bewoners en bezoekers en de waarde voor de toekomst.

Om in de ingewikkelde Utrechtse context de besluitvorming op gebied van de fysieke leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit goed vorm te geven, is het van belang dat er kritisch wordt meegekeken, zowel ter inspiratie, ter voorbereiding ter ondersteuning en ter toetsing van de besluiten die worden genomen. Er wordt veel belang gehecht aan een onafhankelijke commissie van deskundigen die de provincie scherp houdt en zorgt voor 'tegenspraak' en 'tegenmacht'. Daarbij geldt dat er vooral behoefte is aan advisering en agendering rond beleidsvorming en specifiek toetsing op ruimtelijke kwaliteit bij de uitvoering van projecten.

—Sluit enerzijds meer aan bij de actualiteit, zodat de ambtelijke organisatie, GS en PS meer geïnspireerd worden bij nieuwe of actuele opgaven. Anderzijds geeft de werkgroep aan dat de adviezen de grootste toegevoegde waarde hebben als deze integraal zijn. Dat vormt echt een toegevoegde waarde aan de dagelijkse praktijk.

Hoewel er breder een gevoel is dat meer gevraagde advisering vanuit PS kan leiden tot betere aansluiting bij nieuwe of actuele opgaven, komt het gevraagde advies met name vanuit PS niet vanzelf tot stand. Het advies is daarom om als nieuw adviesorgaan aan te sluiten bij de zowel de (lange) termijnagenda van de Staten, als bij de provinciale werkwijze voor programma's. Daarmee kan het gevraagde advies versterkt worden.

5. *Welke invulling krijgt onafhankelijke advisering in de organisatiestructuur? Welke verwachtingen zijn er van onafhankelijk advies en welke middelen en ondersteuning horen daarbij? Wat zijn hier de juridische en financiële consequenties van?*

Ons advies is: "Doe het goed, of doe het niet". Als we ook onder de Omgevingswet doorgaan met een onafhankelijk adviesorgaan dan vraagt dit een brede expertise en ook een stevige ondersteuning, bij voorkeur steviger dan deze nu is. Professionalisering van ondersteuning is noodzakelijk om de randvoorwaarden beter in te kunnen vullen, zoals de timing en landing van adviezen en om de slag- en advieskracht te kunnen vergroten. Daarbij is het van belang om de onafhankelijkheid goed te borgen. . Dat vraagt dus om investeren en professionaliseren ten opzichte van de huidige situatie.

BrabantAdvies is veelvuldig genoemd als inspiratie voor dit nieuwe adviesorgaan. BrabantAdvies op Utrechtse schaal. BrabantAdvies bestaat uit een College van Overleg (CvO), vier verschillende raden (SER Brabant, de Provinciale Raad voor de Leefomgeving, de Provinciale Raad Gezondheid en de Raad van Young Professionals Brabant) die onder/boven het CvO hangen en het Team Brabantadvies. De voorzitters van de verschillende raden zijn tevens bestuurslid van het CvO. Het Team BrabantAdvies bestaat uit een directeur, beleidsadviseurs, een communicatiemanager en ondersteuning. Daarbij adviseert de werkgroep- afwijkend aan BrabantAdvies - om niet met vier separate adviesraden te werken, maar met één raad met een brede expertise, wellicht aangevuld met een

kleine raad met ruimtelijke kwaliteit als expertise (zoals de PARK). Deze kan onderdeel zijn van de raad maar ook functioneren als aparte commissie naast de raad.

Het advies is om de kern van het adviesorgaan te laten bestaan uit een raad van circa tien personen, met daarbij een gelijkwaardige verdeling met expertise op het gebied van ruimte, gezondheid, mobiliteit en natuur. Daarbinnen zou ook een specifiek aandeel jongere raadsleden bewerkstelligd moeten worden. Ook wordt het van belang geacht om bij de vereiste expertises bij de voorzitter goed te kijken naar politiek-bestuurlijke ervaring. Door deze ervaring goed te borgen, kan de voorzitter goed aansluiten bij de politieke-bestuurlijke dynamiek in zowel GS als PS.

Daarnaast is borging van de PARK-functie benodigd. De werkgroep adviseert immers de goede elementen van de PARK - de originele, vrije geest en ontwerpkracht - een plek te geven binnen het onafhankelijk adviesorgaan. De huidige PARK heeft daarnaast in een reflectie op zijn werkzaamheden in de afgelopen jaren aangegeven 'nooit meer alleen te willen werken'. Dit alles kan door borging van die rol binnen de raad of naast de raad, bijvoorbeeld als lid van een twee- of driekoppige commissie. Deze leden zouden tegen betaling ongeveer één dag per week kunnen worden aangesteld. Expertise dient vooral te liggen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Deze leden kunnen naast onafhankelijk advies en agendering op beleidsvorming in de fysieke leefomgeving een rol spelen in adviescommissies of Q-teams ter toetsing van ruimtelijke kwaliteit in concrete projecten. De structuur, werkwijze en verhouding tot de raad dient door de nieuwe staten te worden uitgewerkt. Alternatief voor deze rol is een betere borging van ruimtelijke kwaliteit, binnen de ambtelijke organisatie, zowel door inregelen in werkprocessen als borgen voldoende capaciteit.

Uitgangspunt is dat de leden van de raad er op persoonlijke titel zitting nemen en geen vertegenwoordigers zijn van (belangen)organisaties. Het dienen leden te zijn die gezaghebbend zijn op hun beleidsterrein en goed 'geworteld' zijn in de provincie.

Geadviseerd wordt om de raad de mogelijkheid te geven om bij specifieke onderwerpen ook tijdelijke commissies in te stellen, bijvoorbeeld in de situatie dat specifieke expertise binnen de raad ontbreekt.

Ten slotte adviseert de werkgroep om ook voldoende ambtelijke ondersteuning voor het adviesorgaan te organiseren, om zo een professionaliseringsslag te maken in de werkwijze en adviezen van het nieuwe adviesorgaan. Deze ambtelijke ondersteuning draagt zowel zorg voor de ondersteuning van de commissie als de raad. Een belangrijke taak van de ambtelijke ondersteuning is tevens het goed borgen van de werkprocessen van de het adviesorgaan aan die van de provincie. Zo kan het adviesorgaan zelf zich zoveel mogelijk focussen op de kwaliteit van de adviezen, doordat men ontlast wordt op het proces. Dat betekent dat er beduidend meer nodig is dan de huidige ondersteuning.

Als we de omvang van BrabantAdvies vertalen naar de Utrechtse situatie, dan gaat het om circa 3 fte. Bij BrabantAdvies bestaat de formatie uit een directeur, beleidsadviseurs, communicatie en ondersteuning. Overweeg ook om het adviesorgaan de beschikking te geven over financiële middelen om extra ondersteuning of advies in te huren indien nodig. Dat betekent dat we indicatief met de volgende kosten te maken hebben per jaar:

- 3 fte ambtelijke ondersteuning: ca € 300.000 - € 350.000
- 2 à 3 onafhankelijk adviseurs ruimtelijke kwaliteit voor één dag in de week: ca € 75.000
- Presentiegelden en onkostenvergoeding raad: € 40.000
- Extra middelen ter ondersteuning en advies: € 200.000 - € 250.000. Dit bedrag is indicatief, het is niet substantieel meer dan dat PARK en PCL op dit moment gezamenlijk te besteden hebben.

Totale kosten schatten we derhalve in op ca € 615.000 – 715.000. In de huidige situatie besteden we jaarlijks ongeveer € 325.000 (inclusief formatie voor de PARK en de ambtelijk secretaris) aan onafhankelijke advisering.

Daarbij is het een mogelijkheid om - in tegenstelling tot de huidige situatie - de ambtelijke ondersteuning op afstand te zetten van de provinciale organisatie. We kennen het voorbeeld van Noord-Brabant waarbij BrabantAdvies een stichting is die gesubsidieerd wordt door de provincie. Aan het hoofd van die stichting staat een directeur. Dit vergroot de onafhankelijke positie van het adviesorgaan.

Overigens is een professionelere ondersteuning geen garantie dat de huidige evaluatiepunten worden weggenomen. Zo zal er altijd een verschil in waardering zijn van de uitgebrachte advisering door het adviesorgaan binnen de Staten. Daarbij is er uiteraard de mogelijkheid om onafhankelijk advies op een wijze en met een kracht te organiseren die dichterbij het huidige model ligt. Ook bestaat er de mogelijkheid om te stoppen met onafhankelijk

advies. Naar aanleiding van de keuze van de nieuwe Staten voor de toekomstige organisatie van onafhankelijke advisering zal dit verder moeten worden uitgewerkt.

6. *Hoe is onafhankelijke advisering geborgd? Hoe komen we tot een goede balans tussen onafhankelijkheid, out of the box en vernieuwing ten opzichte van praktisch en toepasbaar?*

De werkgroep adviseert om goed onderscheid te maken tussen het onafhankelijke adviesorgaan en de provinciale organisatie. Het op afstand organiseren van het orgaan, inclusief ambtelijke ondersteuning, kan daarbij helpen.

Door te investeren in een professionalisering van ondersteuning van het adviesorgaan wordt het haalbaarder om te komen tot een betere afstemming en timing van adviezen. Daarnaast heeft het de voorkeur een voorzitter te selecteren met (ruime) politiek-bestuurlijke ervaring. Daarbij zal ook geïnvesteerd moeten worden in de verbinding tussen de binnen provincie Utrecht beschikbare data en het onafhankelijk adviesorgaan ter duiding van de data. Voorbeeld is de Staat van Utrecht, of de monitoring van het omgevingsbeleid.

De werkgroep adviseert om in analogie met BrabantAdvies GS opdrachtgever te laten zijn van het onafhankelijk adviesorgaan. PS stelt de kaders, GS voert uit en PS controleert. GS en PS zijn echter beiden adressanten van adviezen van het onafhankelijk adviesorgaan.

Slotopmerkingen

Tot slot adviseert de werkgroep de nieuwe Provinciale Staten om tijdens de besluitvorming inzake onafhankelijke advisering ook aandacht te hebben voor hoe PS met de adviezen omgaat. Geadviseerd wordt om samen met de griffie te zoeken naar geschikte werkvormen en processen om het overleg met het adviesorgaan vorm te geven en de adviezen in ontvangst te nemen.

Als suggestie wordt meegegeven om een structureel overleg te organiseren met een afvaardiging van GS, PS, de griffie en het onafhankelijk adviesorgaan om de lopende adviestrajecten en relevante politieke ontwikkelingen te bespreken, om zodoende invulling te geven aan de wens tot een betere aansluiting van de adviezen op de timing van de politiek-bestuurlijke besluitvorming. Tevens wordt geadviseerd om als PS een werkwijze af te spreken hoe de adviezen in ontvangst genomen kunnen worden en hoe deze kunnen worden toegelicht aan de Staten. Daarbij is het van belang dat het advies en het adviesorgaan zelf geen onderwerp zijn van politiek debat, maar dat het advies het politiek debat wel helpt.

Slotconclusie en vervolgproces

Als we ook onder de Omgevingswet doorgaan met een onafhankelijk adviesorgaan dan vraagt dit een brede expertise en ook een stevige ondersteuning, steviger dan deze nu is. Professionalisering van ondersteuning is noodzakelijk om de randvoorwaarden beter in te kunnen vullen, zoals de timing en landing van adviezen en om de slag- en advieskracht te kunnen vergroten. Daarbij is het van belang om de onafhankelijkheid goed te borgen. Dat vraagt dus om investeren en professionaliseren ten opzichte van de huidige situatie. Het model zoals in de provincie Noord-Brabant bestaat met Brabant Advies kan als voorbeeld dienen voor een Utrechtse variant op Utrechtse maat. Daarnaast is er uiteraard de mogelijkheid om onafhankelijk advies op een wijze en met een kracht te organiseren dat dichterbij het huidige model ligt. Ook bestaat er de mogelijkheid om te stoppen met onafhankelijk advies.

Dit werkgroep-advies wordt aan de nieuwe Staten aangeboden na installatie in maart 2023. In de periode na de verkiezingen zal er enige tijd overheen gaan alvorens een nieuwe coalitie en een nieuw college van GS is gestart. Mogelijk bevat het coalitieakkoord afspraken over onafhankelijke advisering. PS zullen uiteindelijk een keuze moeten maken over de gewenste adviesstructuur. Afhankelijk van de te kiezen vorm van advisering (geheel stopzetten, (deels) continueren oude structuur of nieuwe structuur) kost het meer of minder tijd de nieuwe situatie in te regelen.

In geval van een nieuwe structuur die afwijkend is van (delen van) de huidige, dienen meerdere besluiten hiertoe (denk aan kaderstelling, maar ook aan instellingsbesluiten) voor GS en PS te worden voorbereid. Daarna dienen de personele invulling en eventuele andere randvoorwaarden (denk aan financiën) nog te worden geregeld en zijn daar besluiten voor nodig.

Bijlage 1: Reactie werkgroep op uitgebrachte adviezen PARK en PCL

De PARK en de PCL hebben 5 respectievelijk 6 december 2022 een schriftelijk advies ingediend. Dit advies hebben beiden toegelicht en aangevuld tijdens de bijeenkomst van de werkgroep van 1 februari 2023. De schriftelijke adviezen van de PARK en de PCL zijn als bijlage 2 en 3 bij dit advies gevoegd.

Advies PARK 5 december 2022

Op 5 december 2022 heeft de PARK zijn eerste advies uitgebracht over de toekomst van onafhankelijke advisering. Het advies van de PARK daagt uit breder te kijken naar (onafhankelijke) advisering. In de bijeenkomst van de werkgroep van 1 februari 2023 heeft de PARK een mondelinge toelichting gegeven, daarin heeft de PARK gekozen voor een andere insteek dan in zijn schriftelijke advies.

Mede naar aanleiding van het schriftelijke advies van de PARK:

- Is de borging van de PARK in een mogelijk nieuwe adviesstructuur aan de orde geweest. Geadviseerd wordt om de goede elementen van de PARK - de originele, vrije geest en ontwerpkracht - een plek te geven binnen het onafhankelijk adviesorgaan. Daarbij heeft de werkgroep wel het advies om de kracht van de PARK en de PCL te bundelen in één orgaan om de samenhang, afstemming en advieskracht te bevorderen.
- Is – los van de wettelijke verplichting en het vervallen ervan – de behoefte aan en meerwaarde van onafhankelijke advisering besproken en meegenomen in het advies.
- Is daarbij ook gekeken naar de reikwijdte van advisering. Daarbij gaat het primair om kwaliteit van de leefomgeving en kwaliteit van de uitvoering. De werkgroep ziet geen rol voor onafhankelijke advisering in kwaliteit van de organisatie en kwaliteit van het debat.
- De benoemingstermijn is in de werkgroep niet aan de orde geweest. Dit hangt af van de vorm die uiteindelijk gekozen wordt door de nieuwe staten en zal worden meegenomen in de uitwerking. Daarbij zal het advies van de PARK om dit voor ten minste vier jaar met een voorkeur voor twee termijnen, waarbij het ritme niet gelijk valt met de statenverkiezingen, ter harte worden genomen.
- Is de koppeling van onafhankelijk advies aan de interne werkprocessen en aan de lange termijnagenda aan de orde geweest en is aangegeven dat het wenselijk is dit beter vast te leggen in het werkproces. Daarbij geldt dat een advies is een cadeau voor PS, GS en organisatie, maar het is aan de provincie om te beoordelen in hoeverre zij wat met het advies doet en ook kan.
- Is de positionering van kennis (trendbureau) ten opzichte van onafhankelijk advies aan de orde geweest. De werkgroep heeft zich in de beantwoording van het vraagstuk qua scope beperkt tot onafhankelijk advies, maar ziet dat er mogelijkheden zijn om ook de kennisfunctie te versterken.

Bij het mondeling advies van de PARK kwamen nog de volgende aspecten aan de orde:

1. Advies vanuit de volledige beleidscyclus.
2. Burgerberaad
3. Ambtenaar als onafhankelijk adviseur.
4. De PARK die alleen werkt (onwenselijk)

De werkgroep dankt de PARK voor de verbrede blik op het vraagstuk die de PARK aanreikt.

De werkgroep beperkt zich in de scope van het vraagstuk tot 1: advies vanuit de volledige beleidscyclus, en 4: de PARK die alleen werkt.

De werkgroep ondersteunt de behoefte aan onafhankelijke advisering op beleid. De vraag die de werkgroep zich stelt is in hoeverre advies vanuit de volledige beleidscyclus een reële verwachting is ten aanzien van een onafhankelijk adviesorgaan. Alhoewel de werkgroep het belangrijk vindt dat adviezen toepasbaar zijn, ziet de werkgroep een focus op beleidsontwikkeling (met aandacht voor de uitvoerbaarheid) alsmede toetsing van ruimtelijke kwaliteit in uitvoeringsprojecten als meest haalbaar.

De werkgroep heeft goed notie genomen van de vraag van de PARK om niet meer alleen te hoeven werken. Mede daarom stelt de werkgroep zich een werkwijze voor waarbij de PARK integraal onderdeel uitmaakt van een orgaan voor onafhankelijk advies, waarbij de rol van de PARK binnen de raad of naast de raad geborgd wordt, bijvoorbeeld als lid van de twee- of driekoppige commissie.

Een burgerberaad gaat over participatie van de samenleving in plaats van om advies op de kwaliteit van de leefomgeving en de kwaliteit van de uitvoering. Dit moet niet met elkaar vermengd worden. Een instrument als het burgerberaad kan aanvullend zijn op onafhankelijk advies. De ambtenaar als onafhankelijk adviseur is ook een vraagstuk dat niet past binnen de scope van de werkgroep. Desalniettemin is het belangrijk om de waarde en positie van ambtelijke advisering te borgen in een politieke organisatie. Dat kan bijvoorbeeld gaan over de borging van de positie van ambtelijk adviseurs op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. De werkgroep neemt deze aspecten niet of slechts zeer beperkt mee in het eindadvies.

Advies PCL 6 december 2022

Op 6 december 2022 heeft de PCL haar eerste advies uitgebracht over de toekomst van onafhankelijke advisering. In de bijeenkomst van de werkgroep van 1 februari 2023 heeft de voorzitter van de PCL een mondelinge toelichting gegeven.

De PCL adviseert vanuit diverse overwegingen onafhankelijke advisering voort te zetten. De werkgroep onderschrijft dit en noemt specifiek de kern hiervan: “de kritische en frisse blik die onafhankelijk advies kan inzetten, niet gehinderd door korte termijn belangen of verkiezingen” en heeft dit ook verwoord in het advies.

Op de vraag in welke vorm onafhankelijke advisering het beste kan worden gegoten doet de PCL ook een aantal aanbevelingen. Daarbij kan niet anders geconstateerd worden dan dat de aanbevelingen van de PCL heel goed aan lijken te sluiten bij het advies van de werkgroep. We noemen hierin het combineren van de PCL en PARK in een nieuwe setting, het voortzetten van het adviseren aan GS, PS en ambtelijke organisatie, het gevraagd en ongevraagd adviseren, de samenstelling met onafhankelijk experts die er zitten op eigen titel, met professionelere ondersteuning met meer massa en middelen, zowel voor onderzoek als voor tegemoetkomingen van de leden.

Verder sluit de PCL zich aan bij een aantal adviezen van de PARK. De benoemingstermijn is niet aan de orde geweest. Dit hangt af van de vorm die uiteindelijk gekozen wordt door de nieuwe staten en zal worden meegenomen in de uitwerking. Daarbij zal het advies van de PARK om dit voor ten minste vier jaar met een voorkeur voor twee termijnen, waarbij het ritme niet gelijk valt met de statenverkiezingen, ter harte worden genomen.

Is de koppeling van onafhankelijk advies aan de interne werkprocessen en aan de lange termijnagenda aan de orde geweest en is aangegeven dat het wenselijk is dit beter vast te leggen in het werkproces. Daarbij geldt dat een advies is een cadeau voor PS, GS en organisatie, maar het is aan de provincie om te beoordelen in hoeverre zij wat met het advies doet en ook kan.

Wij danken de PARK en de PCL voor hun ingebrachte adviezen.

Bijlage 2: Advies van de PARK van 5 december 2022

Geachte leden van de werkgroep Toekomst Onafhankelijke Advisering,

Hartelijk dank voor het verzoek om te adviseren. Mijn termijn als PARK (december 2015 - december 2023) geeft mij inzicht in de noodzakelijkheid van onafhankelijke advisering en de verbeterpunten in de toekomst. Om te beginnen een vijftal observaties met daaraan verbonden consequenties op hoofdlijnen:

1. Het bestaan van de functie van de PARK in de provincie Utrecht geeft aan dat de provincie verder kijkt dan wettelijke bepalingen en weet wat ze nodig heeft. De PCL is een wettelijk instrument, de PARK is een vrijwillig instrument. Borg het eerder besluit om een PARK aan te stellen en vul daarmee wettelijke taken aan vanuit regionale en ambtelijke behoeften.
2. Onder de Omgevingswet zal voor de provincie alleen een commissie MER verplicht blijven en voor gemeenten alleen een monumentencommissie. Alle andere vormen van advisering zijn dat niet langer verplicht. Onder de titel 'bouwcultuur' is in 2018 door alle Europese ministers van cultuur het verdrag van Davos ondertekend. Met daarin de bepaling: "Er is dringende behoefte aan een integrale, cultuurgerichte benadering van de gebouwde omgeving en voor een menselijke kijk op de manier waarop we gezamenlijk vormgeven aan de plaatsen waarin we wonen en aan de erfenis die we achterlaten".
3. Alle vormen van onafhankelijke advisering zijn bedoeld om 'kwaliteit' te toetsen, te bespreken en te borgen. Het woord 'kwaliteit' kent meerdere schaalniveaus: kwaliteit van de leefomgeving (integraal), kwaliteit van de organisatie (governance & programma), kwaliteit van het politiek debat (visie), kwaliteit in uitvoer (projecten). Geef al deze schaalniveaus een expliciete plek in onafhankelijke advisering.
4. De benoemingstermijn van onafhankelijke advisering moet niet afhankelijk zijn van politieke keuzes. Het is een termijn die de juiste balans houdt tussen 'genoeg ingewerkt zijn om je weg te vinden' en 'genoeg buitenstaander om niet meegezogen te worden in onderlinge verstandhoudingen' en 'genoeg tijd om adviezen te begeleiden naar inbedding'. Volgend aan het verkiezingsritme van 4 jaar, is een benoemingstermijn ten minste voor 4 jaar met een voorkeur voor twee termijnen. Het ritme van benoeming valt niet gelijk met politieke verkiezingen maar ligt daar 1 jaar vandaan.
5. De ontvangst van onafhankelijke advisering mag niet ambigue noch facultatief zijn. Dit vereist een concern brede borging van het proces, op CMT niveau, in de organisatie; met de verantwoordelijkheid om de adviezen te begeleiden in voorgesprekken, informatiesessies, openbare presentatie en beantwoording, tot aan begeleiding van (gedeeltelijke) implementatie en/of herhaalde overdracht van eerdere adviezen die nog steeds relevant zijn.

Ik schets hieronder voor de periode vanaf 2024, drie verschillende adviesorganen en één ontwikkelmaatschappij voor, om naast advies ook de zogenaamd 'onrendabele top' van kwaliteitsinnovaties met een uitvoergerichte Research & Development aanpak mogelijk te maken.

Het Trendbureau Utrecht - visievorming en monitoring

gericht op brede participatie in de kwaliteit en de data van/achter de leefomgeving

periodieke verkenning en advies van scenario's/trends/burger participatie ontwikkeling

coördinatie in handen van nog te vormen regionaal consortium (kennis en uitvoer ervaring)

ruimte geven aan burgerpanels en geïnformeerd door experts

gericht aan medeburgers, politiek (visievorming) en ambtelijke teams (programma uitvoer)

openbare kennisdeling en data verzameling (webapplicaties, bijeenkomsten, podcasts, media, samenwerking met de Staat van Utrecht)

verwacht jaarlijks budget: 150.000 euro

Het Atelier van de Provinciaal Bouwmeester (APB) - integrale kwaliteit leefomgeving

gericht op vernieuwing en aanvulling van beleid vanuit ontwerpend onderzoek

ongevraagde inspiratie en advies aan GS, PS, CMT en regionale partners van de provincie

inhoudelijke leiding bij een team van provinciaal bouwmeesters (ruimte, erfgoed, economie, maatschappelijk, data, kunst)

concern brede plek in de organisatie, aangehaakt bij overleg ambtelijke opdrachtgevers

advies schaalbaar, op uitvoer gericht, op organisatie gericht, op politiek debat gericht

werkbudget voor ongevraagd advies, maar altijd open voor suggesties

met slagkracht in voucher regeling om oa gemeenten mee te kunnen laten doen

opzetten en deelnemen aan Q-teams

verwacht jaarlijks budget: 450.000 euro

Het Gebiedsgericht Integratie Team (GIT) - gebiedssamenwerking één overheid

werken een integrale gebiedsontwikkeling vanuit strategisch ambtenaarschap

gevraagd intern advies gericht aan CMT, GS en collegiale samenwerking in de regio

wisselende poule ambtenaren uit alle lagen van (semi) overheden in de regio

gericht op publiek/private en ambtelijke samenwerking tussen regionale partners

begeleiden van trainee-schappen en studieopdrachten vanuit onderwijsinstellingen

geven van second opinion/intervisie bij conflictueuze ambtelijke projectteams

verwacht jaarlijkse tijdbesteding per deelnemer: 0,2 fte

Ontwikkel Maatschappij Utrecht - Ruimte (OMU-ruimte)

research & development van bovenwettelijke regionale kwaliteit

uitvoerinstrument gericht op start-up stimulans, regionale werkgelegenheid door innovatie

uitvoering en ondersteuning van regionale investering en programmering

Research & Development, pilots en invulling van experimentele ruimte en voorfinanciering

verbinding en daadkracht vanuit programma's met weinig eigen middelen maar verbindende visie: energietransitie,

Groen Groeit Mee, natuurinclusieve landbouw, e.a.

verwacht jaarlijks budget: 5 miljoen euro

Altijd bereid tot toelichting en gesprek,

Paul Roncken

Bijlage 3: Advies van de PCL van 6 december 2022

Aan: werkgroep Toekomst Onafhankelijke Advisering
6 december 2022

Geachte werkgroep,

Graag maken we gebruik van de gelegenheid input te leveren voor het denken over de toekomst van onafhankelijke advisering in de provincie Utrecht.

Advisering na de Omgevingswet?

De vraag ligt voor, welke waarde de provincie na invoering van de Omgevingswet hecht aan onafhankelijke advisering over de kwaliteit van de leefomgeving. Ons pleidooi is gericht op het voortzetten van deze onafhankelijke advisering.

Daarbij putten we uit onze ervaring van de afgelopen 7 jaar, waarover we in jaarverslagen verslag hebben gedaan. In de eerste helft van 2022 heeft BMC bovendien een rapportage opgeleverd ("Pluk de vruchten van de PCL"- 15 juli 2022), die eveneens goede argumenten en bouwstenen levert.

Met verwijzing naar deze documenten, die bij u naar wij veronderstellen bekend zijn, noemen wij kort onze belangrijkste overwegingen:

- De rol van de provincie is groter en belangrijker geworden. De omgevingsvisie beschrijft een breed palet aan ambities en taken. In het werken aan die ambities is een onafhankelijke blik, sectoroverstijgend en verbindend, broodnodig.
- Het provinciaal bestuur heeft een 'natuurlijk neiging' om in perioden van vier jaar te denken. Het is belangrijk om juist ook geadviseerd te worden met een focus op de langere termijn, met de leidende vraag hoe de provincie een 'goede voorouder' kan zijn.
- Kwaliteit van de leefomgeving is als thema nergens belegd. Maar kwaliteit van de leefomgeving ontstaat niet vanzelf. Sterker nog: als je niets doet, verdwijnt ze vanzelf. Het kost inspanning om bestaande ruimtelijke kwaliteit te behouden. Het agenderen en voeren van het gesprek over de gewenste en haalbare kwaliteit is gebaat bij een agenderende partij. De PCL is bij voorbeeld voornemens om na de verkiezingen een inhoudelijke bijeenkomst voor de Statenleden te organiseren over precies dit thema.
- Het grote voordeel van een eigen onafhankelijk adviseur is dat deze zowel voldoende dichtbij is om aan te kunnen sluiten bij behoeften en ritme van beleid en politiek, en tegelijkertijd genoeg buitenstaander is om door structuren en 'onderlinge verstandhoudingen' heen te adviseren. Daarmee worden checks and balances in het systeem van provinciale beleidsontwikkeling ingebouwd.
- Wat in de kern de essentie is, is de kritische en frisse blik die onafhankelijk advies kan inzetten, niet gehinderd door korte termijn belangen of verkiezingen.
- De PCL adviseert aan zowel GS als PS. De behoefte aan advisering ligt in feite breder. In de achterliggende jaren hebben wij gemerkt dat juist ook de ambtelijke organisatie gebaat is bij de onafhankelijke blik van de PCL. In de afgelopen jaren bleek bovendien dat belangrijke maatschappelijke organisaties op het brede terrein van de leefomgeving PCL-advies als welkom en nuttig hebben ervaren.
- Onlangs heeft PS een motie aangenomen (Motie 104, PS in positie bij Omgevingsgericht werken), die aangeeft dat onder de Omgevingswet het omgevingsgericht denken en werken (gebiedsgericht en integraal) mogelijk gevolgen heeft voor de rol van PS op inhoud en proces. Daarom voegt PS omgevingsgericht werken toe aan de strategische agenda van de Staten. Dit is bij uitstek een thema waar juist onafhankelijke advisering de Staten over kan voeren én uitdagen, zowel op inhoud als proces.

In welke vorm?

De vraag is vervolgens in welke vorm de onafhankelijke advisering het beste kan worden gegoten.

Ook hiervoor reiken we een aantal bouwstenen aan:

- Voortzetting van PCL en PARK is een optie. Tegelijkertijd zien we ook voordelen (zoals meer slagkracht, transparanter, efficiënter) in het samenvoegen van de denk- en ontwerpkracht van PCL en PARK in een nieuwe setting.
- Adviseren aan GS en PS, en in de dagelijkse praktijk ook aan de ambtelijke organisatie en andere partijen in de provincie.
- Vasthouden aan de combinatie van gevraagd en ongevraagd adviseren; bereid om met een leeg vel te beginnen maar ook om te reageren op conceptvoorstellen. Ook aangesteld als dwarskijkers: nieuwe invalshoeken met de uitdaging ook eens anders te kijken naar een vraagstuk.
- Advisering in verschillende vormen, van schriftelijk tot mondeling, van film tot gesprek, van blog tot lezingen tot ontwerpend onderzoek.
- Samenstelling met onafhankelijke experts.
- Ondersteuning met enige formatie die voorbereidend werk doet en de adviezen uitwerkt (voorbeeld de kwetsbaarheid van één enkele parttime ondersteunende secretaris) en met een budget voor activiteiten en passend onderzoek (de onafhankelijk adviseur wordt geen adviesbureau of extra voorraad ambtenaren).
- Onder leiding van een voorzitter die een redelijke tegemoetkoming krijgt, die recht doet aan de inzet die wordt gevraagd en de wens om de adviezen goed voor het voetlicht te krijgen.
- Ten slotte sluiten we ons aan bij het uitgangspunt van de PARK over de benoemingstermijn: "Volgend aan het verkiezingsritme van 4 jaar, is een benoemingstermijn ten minste voor 4 jaar met een voorkeur voor twee termijnen. Het ritme van benoeming valt niet gelijk met politieke verkiezingen maar ligt daar 1 jaar vandaan".
- Eveneens in navolging van de PARK: "De ontvangst van onafhankelijke advisering mag niet ambigue noch facultatief zijn. Dit vereist een concern brede borging van het proces, op CMT niveau, in de organisatie; met de verantwoordelijkheid om de adviezen te begeleiden in voorgesprekken, informatiesessies, openbare presentatie en beantwoording, tot aan begeleiding van (gedeeltelijke) implementatie en/of herhaalde overdracht van eerdere adviezen die nog steeds relevant zijn". Daaraan voegen we toe dat naast de ambtelijke organisatie ook de griffie een belangrijke rol heeft in borging en begeleiding van de adviezen.

We zullen dit advies graag in uw werkgroep toelichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de PCL
Dorien de Wit, voorzitter